

Geen geld voor vrouwen op het veld

Door Anna Vossers

In de film Balgevoel volgen we Leonne Stentler, speelster bij ADO Den Haag en in Oranje. Leonne plant de rest van haar leven om het voetballen heen, traint gemiddeld 6 dagen per week, speelt wedstrijden waar een paar honderd toeschouwers op afkomen en zit in het nationaal elftal. Dat klinkt als een vrouwelijke Wesley Verhoek of Dmitry Bulykin. Het grote verschil: de mannen krijgen een jaarsalaris met 5 nullen.

Toen 1,6 miljoen televisiekijkers hun tv afstemden op Nederland-Engeland in de halve finale van het EK vrouwenvoetbal in september 2009, leek het even of de sport volwassen geworden was. Anderhalf jaar later gaat media-aandacht voor vrouwenvoetbal vooral over de vraag: blijft de Eredivisie nog bestaan of niet? Wij praten met twee experts, coach Sarina Wiegman en journalist/schrijver Welmoed de Lang, over een topsport in kinderschoenen.

Amateurs of profs?

“Vrouwenvoetbal is geen profvoetbal,” stelt Welmoed de Lang meteen. De Lang is sportjournalist bij het Leidsch Dagblad, de Gooi- & Eemlander en de KNVB. Samen met haar fietsmaatje en toenmalig bondscoach van het Nederlands vrouwenelftal, Vera Pauw, schreef zij een boek over de opkomst van vrouwenvoetbal. In *De voetbalvrouwen komen eraan* benadrukken de beide vrouwen juist dat voetbal met 115.000 speelsters één van de grootste vrouwensporten is. “De voetbalvrouwen komen eraan en onze dromen worden nu werkelijkheid!,” schrijft Pauw vol hoop in 2009, maar Welmoed de Lang is anno 2011 –ruim een jaar na het vertrek van Pauw als bondscoach- een stuk minder optimistisch. “Iemand als Leonne Stentler is ook geen prof. Dat is de fout die veel mensen maken: doordat het Eredivisie heet, lijkt het profvoetbal, maar in wezen is het net zo amateur als eerst.”

“Amateurvoetbal op een zo professioneel mogelijke manier,” noemt Sarina Wiegman, de coach van ADO Den Haag, het voetbal in de Eredivisie voor vrouwen. “Je hoeft geen geld te verdienen om als een professional je sport te beleven. Het zou wel fijn zijn als ze wat zouden kunnen verdienen. Onze speelsters zijn gewoon met heel veel passie en toewijding bezig met hun voetbalcarrière. En binnen de mogelijkheden halen ze er alles uit. Maar de arbeids-rustverhouding is af en toe ver te zoeken.”

De wat?

Sarina Wiegman: “De arbeids-rustverhouding. Dat heeft niet zo veel te maken met dat ze te veel moeten voetballen, maar door hun hele schema. Dat ze gewoon moeten werken en naar school moeten de hele dag.” Alleen speelsters van het Nederlands vrouwenelftal kregen van het NOC*NSF een A-status voor topsporters, maar aangezien de vrouwen het WK niet gehaald hebben, verliezen zelfs zij deze status. Waarschijnlijk krijgt een aantal vrouwen vanaf nu een vergoeding van de KNVB, maar de rest van de Eredivisiespeelsters moet genoegen nemen met een reiskostenvergoeding. Hoewel het voetbal op het hoogste niveau Eredivisie heet, is de sport nog lang niet commercieel genoeg om geld voor een salaris van de voetbalsters te kunnen opleveren.

Is het vrouwenvoetbal na 4 jaar Eredivisie vrouwenvoetbal wel gegroeid?

“Sinds het oprichten van de Eredivisie vrouwen is er een enorme stap gemaakt naar het professioneel beleven van de sport,” vindt Sarina Wiegman. “Vooral het neerzetten van een norm. Dus als je naar de top wil, wat moet je dan doen, wat moet je laten, hoe moet je voor jezelf zorgen.” Wiegman, zelf oud-speelster bij Ter Leede, het Nederlands elftal en in de Verenigde Staten, ging als voetbalster nog op eigen houtje op zoek naar trainings- en voedingsschema’s. Voor het team van ADO Den Haag zijn sinds oprichting van de Eredivisie ingrediënten zoals koolhydraatrijk voedsel en rompstabiliteitsoefeningen de normaalste zaak van de wereld.

Vóór 2007 was het hoogste niveau vrouwenvoetbal de hoofdklasse, bestaande uit 12 amateurclubs die hun speelsters opleidden in hun eigen jeugdafdeling. Tegenwoordig bestaat de Eredivisie uit BVO’s, Betaald Voetbal Organisaties, die zelf geen jeugdspeelsters opleiden, maar gekoppeld zijn aan hoofdklasseclubs. De beste spelers van het land werden over de Eredivisieclubs verdeeld. Daardoor zijn de aan elkaar gewaagd: “Afgelopen 4 jaar is alleen het 3e jaar niet op de allerlaatste dag beslist wie er kampioen werd,” vertelt Welmoed de Lang enthousiast.

“Nu met de Eredivisie zijn er minder teams, de beste spelers zijn bij elkaar gezet in die teams, en daar zijn gekwalificeerde trainers opgezet. Dus het niveau van de trainingen ging omhoog door het niveau van de speelsters, door het niveau van de staf, door vooral ook meer te gaan trainen. Er is gewoon een topsportplatform neergezet,” vat Sarina Wiegman samen.

Toch staat dat ‘topsportplatform’ ter discussie. Na veel gesteggel kan er nog een seizoen Eredivisievoetbal gespeeld worden, maar drievoudig kampioen AZ stopt, net als Willem II. SC Heerenveen en FC Utrecht hebben ook overwogen te stoppen, maar hebben uiteindelijk –de laatste als stichting in plaats van vanuit de club- toch getekend voor nog een seizoen. Er wordt regelmatig geklaagd over een gebrek aan visie over de Eredivisie sinds het vertrek van Vera Pauw. Ook is het aantal toeschouwers per wedstrijd sinds het eerste seizoen inmiddels gehalveerd.

Is vrouwenvoetbal toch niet gewoon een mannensport?

Dat vooroordeel staat de ontwikkeling van het vrouwenvoetbal inderdaad in de weg, vindt Welmoed de Lang. “Het feit dat vrouwenvoetbal in Nederland populair werd, is niet voor iedereen handig. In Nederland is voetbal een mannensport, dus de mannen die voetballen, voelen zich ook echt ‘mannetjes’. Op het moment dat het ook een vrouwensport blijkt te zijn, daalt die man op de schaal van mannelijkheid,” aldus de voetbaljournalist. Profvoetballers, hun vrouwen en veel mannen binnen de KNVB zitten daarom helemaal niet op vrouwenvoetbal te wachten, denkt zij.

Ook de ADO-trainster denkt dat het beeld van voetbal als mannensport het vrouwenvoetbal nog steeds in de weg staat: “Het probleem is dat we er achteraan hobbelen. We missen die honderd jaar geschiedenis van de mannen. En in Nederland wordt het voetbal echt gezien als een mannensport. Een groot aantal mensen heeft nog steeds het idee: vrouwenvoetbal is geen sport. (...) Vrouwenvoetbal heeft ook nog steeds een stempel van manwijven en dikke, lelijke dames. Zo is het helemaal niet meer. Het imago is wel verbeterd, maar het is nog niet helemaal goed. Maar ja, je hebt in alle sporten en

topsporten vrouwen die wat mannelijker zijn, want uiteindelijk, als je je als sporter beweegt word je ook stoerder en getrainder,” relateert Sarina Wiegman.

Wat moet er veranderen bij de jeugd?

“Je moet ook bij de jongeren een topsportplatform neerzetten, want dat is er nu niet. Nu haken meisjes af omdat vanaf een jaar of 15, 16 een behoorlijk aantal toch zoiets heeft van, wat doe ik. Bij de jongens word je niet geaccepteerd en een heleboel clubs zeggen: meisjes wel, maar níét in de selectie. Dat is gewoon pure discriminatie.” Om meisjes net zo goed te leren voetballen als jongens pleit Wiegman voor gemengd jeugdvoetbal, net als overigens Vera Pauw in *De voetbalvrouwen komen eraan*.

“Ik denk in eerste instantie dat je moet samenwerken met de clubs in de regio en dat je moet stimuleren dat meisjes en jongens van de F tot en met de D samen moeten voetballen,” beargumenteert de trainster. “Als ze allemaal tegelijk beginnen dan is er niks aan de hand. Ik zie dat aan mijn eigen dochters, die voetballen bij de jongens. En dan vanaf de C per individu bekijken. (...) Hoe je het ook wendt of keert, de beste meisjes spelen nu toch bij de jongens. Vanaf de C kun je clubs in de regio gaan certificeren en zeggen: we hebben 3 clubs in deze regio en die stimuleert ADO. Daar zet je goede coaches op, dan heb je de top bij elkaar. Vanaf de B moet je de allerbesten bij elkaar zetten. Maar dat incidentele toptalent dat zelf ook nog bij de allerbeste jongens wil spelen, daar zou je ook kansen voor moeten creëren.”

Hoewel het niveauverschil tussen jongens en meisjes nu nog behoorlijk is, wordt het verschil in aantallen spelers steeds kleiner. “Ik was een jaar geleden op een KNVB-voetbaldag in Zuid I. Daar wordt de schoolvoetbalfinale gespeeld en de straatvoetbalfinale en de bekerfinale voor jeugd. En daar liepen serieus meer meisjes rond dan jongens! Veel meer meisjes, ik denk 60-40 of zo. Die jongetjes weten ook niet beter dan dat er ook meisjes voetballen. Het punt is: pas als die mensen uiteindelijk bestuurder worden of trainer, dan pas werkt dat door,” denkt Welmoed de Lang.

Zit er toekomst in de commercialisering van vrouwenvoetbal?

“Dat is een must als je profvoetbal wil gaan spelen natuurlijk. Gisteren hebben we weer bij elkaar gezeten met de clubleiding en daar hebben we het ook over gehad. Je moet het vrouwenvoetbal in de markt zetten en dan hoop je sponsoren aan te trekken die je ook wat te bieden hebt. En dat is topvoetbal, atletisch aantrekkelijk voetbal van vrouwen, maar ook vrouwen in de regio die jonge meisjes enthousiast maken voor voetbal. Dat zie je nu ook al, kleine meisjes komen allemaal handtekeningen halen, dat hebben jullie ook gefilmd. Dat is fantastisch en ik denk dat er wel animo voor is voor sponsoren om vrouwenvoetbal te gebruiken,” vindt Sarina Wiegman. “OB op je borst is misschien wat overdreven, maar wel sportieve kleine autootjes bijvoorbeeld. Je hebt ook veel vrouwen die natuurlijk vaak in die autootjes zitten. Of sportkleding. We hebben meiden erbij die ook fotomodel hadden kunnen zijn hoor, die zien er gewoon hartstikke goed uit.”

Hoe ziet de Eredivisie er over 10 jaar uit?

“Dat is een moeilijke,” aarzelt Sarina Wiegman. “Ik ben altijd heel idealistisch. Ik zie over 10 jaar dat er betaald voetbal is voor vrouwen en dat we tot de top van de wereld horen, maar het afgelopen jaar ben ik wel geschrokken van het draagvlak... Van hoe men nog tegenover het vrouwenvoetbal staat. Dus ik durf er eigenlijk geen uitspraken over te doen. Ik hoop dat we top zijn op alle gebieden, dat we meedraaien in de wereldtop over 10 jaar. De potentie is er zeker, maar we moeten wel de voorwaarden dusdanig inrichten dat de meiden zich kunnen ontwikkelen naar de wereldtop.”